

Vragen gesteld tijdens het online event van 3 december 2020

Natuur

Gestelde vraag

1.

Vraag	Antwoord
Natura 2000-effectbeoordeling en andere milieustudies: hoe ga je de effecten op het milieu berekenen op basis van variabele kenmerken?	<p>De Franse wet “Loi pour un état au service d'une société de confiance” (ESSOC; wet nr. 2018-727 van 10 augustus 2018) bepaalt dat de vergunningen voor een offshore windmolenpark en de aansluiting ervan variabele kenmerken kunnen hebben, met name wat betreft het vermogen, het aantal en de grootte van de windturbines, binnen de door de vergunningen vastgestelde maximumgrenzen. Deze nieuwe bepalingen stellen de projecteigenaars in staat hun installaties aan te passen aan de technologische ontwikkelingen die beschikbaar zijn bij de start van de bouwfase, zonder dat zij hun vergunningen hoeven te wijzigen of nieuwe vergunningen hoeven aan te vragen. Projecten kunnen zo hun voordeel halen van de meest recente technologische ontwikkelingen, terwijl bij de afgifte van vergunningen rekening wordt gehouden met deze vooruitzichten op technologische veranderingen en wordt voorzien in de bijbehorende VMC-maatregelen (vermijden, mitigeren, compenseren). Dit regelgevingssysteem bestaat al enkele jaren in bepaalde Noord-Europese landen, met name in het Verenigd Koninkrijk, dat qua geïnstalleerd vermogen de leider is op het gebied van offshore windenergie.</p> <p>Artikel R.122-5 van het Franse milieuwetboek schrijft dus voor dat elke projectontwikkelaar in zijn milieueffectenbeoordeling zijn project en een analyse van de gevolgen ervan in relatie tot de voorgestelde kenmerken moet presenteren. In dit kader kan het volgende worden meegedeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Continue” variabele kenmerken, d.w.z. een kenmerk waarvan de variabiliteit de vorm aanneemt van een reeks waarden tussen een minimum- en een maximumgrens. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het aantal windturbines, dat kan variëren afhankelijk van het vermogen per eenheid; - Zogenaamde “discrete” variabele kenmerken; d.w.z. een kenmerk waarvoor de variabiliteit de vorm van opties aanneemt. Zo kunnen in dit kader verschillende technieken voor het leggen van de fundamente van windturbines worden gepresenteerd. <p>De effecten zullen dus worden geanalyseerd en geëvalueerd met betrekking tot elk onderzocht kenmerk en elke overwogen optie. In de effectenbeoordeling en de Natura 2000-beoordeling zal elk effect worden voorgesteld, waarbij rekening</p>

	wordt gehouden met de potentiële effecten van het project, afhankelijk van de beschouwde kenmerken.
2.	<p>Welke maatregelen is men van plan te nemen om te voorkomen dat walvisachtigen stranden omdat hun sonar wordt verstoord door de windturbines?</p> <p>Uit de monitoring tijdens de exploitatie van windmolenparken op zee blijkt dat de sonar van walvisachtigen niet verstoord wordt door het geluid tijdens deze fase. Tijdens de exploitatiefase is het geluid van de windturbines namelijk niet hoorbaar voor de in het gebied aanwezige soorten (met name de bruinvis) en ook niet intens genoeg om de walvisachtigen die in het projectgebied en in de omgeving ervan aanwezig kunnen zijn, te verstoren. Of het nu gaat om de communicatie- of jachtactiviteiten van walvisachtigen, zijn windturbines en hun funderingen, structuren die vergelijkbaar zijn met andere obstakels die walvisachtigen van nature tegenkomen; ze worden dus gemakkelijk ontweken door de aanwezige soorten.</p> <p>Indien tijdens de bouwfase wordt gekozen voor heiwerkzaamheden als technische oplossing voor het plaatsen van de palen, zullen er maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat er geen walvisachtigen in de risicozone rond de heiwerkplaats aanwezig zijn (zie het antwoord op vraag Q20, waarin dit onderwerp uitvoerig wordt behandeld).</p>
3.	<p>Wat kunt u ons vertellen over de versnelde slijtage van offshore windturbines en het gevaar daarvan voor het mariene milieu? Bedankt voor het beantwoorden van mijn vraag over de voortijdige slijtage van de windturbines en de impact ervan op het mariene milieu.</p> <p>Offshore windturbines zijn ontworpen en gedimensioneerd om te worden geïnstalleerd en geëxploiteerd in een maritieme omgeving. Ze zijn dus specifiek aangepast aan de omstandigheden van deze omgeving. Ze voldoen aan de normen van de Internationale Elektrotechnische Commissie (IEC), die de regels en procedures voor de certificatie van windturbines vastleggen. Door deze certificatie bepalen zij dat deze apparatuur ten minste 25 tot 30 jaar op zee kan functioneren. Door regelmatig en adequaat preventief onderhoud uit te voeren gedurende de levensduur van het offshore windpark, voorzien we een levensduur van 30 jaar. De ondergedompelde infrastructures, voornamelijk de metalen monopile funderingen, kunnen worden beschermd tegen slijtage (corrosie) door verschillende anticorrosiemiddelen. Deze middelen, die vaak worden gebruikt in de mariene en nautische industrie, zijn strikt verenigbaar met de voorwaarden die de milieuwetgeving oplegt wat betreft de impact op het aquatisch milieu. Hun effecten op het milieu zullen worden geanalyseerd en behandeld als onderdeel van de milieueffectenbeoordeling van het project.</p>
4.	<p>Stopt Natura 2000 aan de grens ? Het windmolenpark van</p> <p>Het Natura 2000-netwerk vormt een deel van de omzetting van de zogenaamde "vogelrichtlijn" en "habitatrichtlijn". In deze zones worden natuurlijke zee- en</p>

<p>Duinkerke ligt pal in Natura 2000!</p>	<p>landgebieden erkend als zijnde van communautair belang zijn, door elke lidstaat. Het is een "coherent Europees ecologisch netwerk". Elke lidstaat definieert speciale beschermingszones (SBZ's) voor zijn grondgebied in het kader van de "vogelrichtlijn" en gebieden van communautair belang (GCB's) die bedoeld zijn om op communautair niveau speciale beschermingszones (SBZ's) te worden.</p> <p>De regelgeving verbiedt in principe niet de ontwikkeling van onshore of offshore windmolenparken binnen Natura 2000-gebieden. Ongeacht of het project zich in of nabij het Natura 2000-gebied bevindt, vereist de wetgeving een effectbeoordeling om de potentiële effecten op de soorten en habitats die de aanwijzing van het gebied binnen het Natura 2000-netwerk rechtvaardigen, te evalueren en om vermijdings-, mitigatie- en compensatiemaatregelen (VMC) voor te stellen wanneer deze noodzakelijk zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. De projectontwikkelaar moet dus rekening houden met de omgevingskenmerken in zijn vergunningsaanvraag voor de bouw en de exploitatie van dat project.</p> <p>In het geval van het project voor een offshore windmolenpark in Duinkerke en de aansluiting ervan zal de maritieme prefect van het noorden (nvdr: de Franse overheidsinstelling die de nodige vergunningen moet uitreiken) met deze elementen rekening moeten houden bij het onderzoek van de vergunningen, die moeten worden verkregen om het project uit te voeren. In het kader van de vergunningen die zullen worden afgegeven, zal de prefect van het noorden milieueisen kunnen stellen die bindend zijn voor de projectontwikkelaars.</p> <p>Het windmolenpark is gelegen binnen het habitat- en vogelrichtlijngebied dat bekend staat als de "Bancs de Flandres" op Frans grondgebied. De Natura 2000-effectenbeoordeling die in het kader van de vergunningsaanvraag voor het project wordt uitgevoerd, zal rekening houden met de gebieden waarin het project zich bevindt, maar ook met de nabijgelegen Natura 2000-gebieden, ongeacht of deze zich op Frans, Belgisch of Engels grondgebied bevinden.</p>
<p>5. Met betrekking tot de aantallen zeevogels in het gebied zoals tot nog toe waargenomen, zal het belangrijk zijn niet enkel rekening te houden met de absolute aantallen van de</p>	<p>Dit is meer een opmerking dan een vraag.</p> <p>We kunnen echter aangeven dat bij de analyse die voor elke soort wordt uitgevoerd, rekening zal gehouden worden met het voorkomen van elke soort in het gebied en de verspreiding ervan, en dat rekening wordt gehouden met de bestaande kennis over het belang van het gebied voor elke soort die wordt</p>

	<p>verschillende soorten (cf. welke soorten komen het meest voor) maar ook met het internationale belang van het gebied voor elke soort gecombineerd met de verstoringafstand voor die soorten. Hiertoe kan de EU Vogelrichtlijn richtinggevend zijn.</p>	<p>aangetroffen. De EU-vogelrichtlijn zal worden gebruikt om de bestaande en verworven kennis van het gebied te verfijnen.</p>
6.	<p>Wordt er ook een passende beoordeling uitgevoerd voor de impact op het habitatrictlijngebied in het Belgisch deel van de Noordzee? Ik denk hierbij onder meer aan de sedimentpluimen ontstaan door turbulenties in het water rond de turbines. Deze pluimen kunnen kilometers lang zijn en dus ook ons natuurgebied affecteren.</p>	<p>De Natura 2000-effectenbeoordeling zal voldoen aan de bepalingen van de in het Franse recht omgezette Vogel- en Habitatrictlijn. De milieuwetgeving verplicht elke projectontwikkelaar om de effecten van zijn project op alle Natura 2000-gebieden die kunnen worden beïnvloed, te analyseren. Aldus zal in het kader van deze studie ook rekening worden gehouden met de Natura 2000-gebieden die zich op Belgisch grondgebied, maar mogelijk ook in het Verenigd Koninkrijk bevinden. In het kader van de milieueffectenstudie van het project zal een hydrosedimentaire modellering worden uitgevoerd om de effecten van het windmolenpark op de sedimentmobiliteit te analyseren. De resultaten van deze studie zijn nog niet beschikbaar. Gezien de sedimentaire en hydrodynamische eigenschappen van het terrein wordt echter geen grootschalige troebele pluim, gekoppeld aan turbulentie rond de funderingen van de windturbines, verwacht. In tegenstelling tot wat is waargenomen bij enkele Noord-Europese windmolenparken in estuariene gebieden waar de natuurlijke troebelheid zeer hoog is, bevat het projectgebied van Duinkerke geen van de criteria voor het waarnemen van dit soort gebeurtenissen.</p>
7.	<p>Windmolens willen zich profileren als groene energie, maar hoe groen is deze energie nog als ze wordt geplaatst op internationaal belangrijke migratieknooppunten met wellicht enorme impact op internationale vogelpopulaties.</p>	<p>Zoals bij elk nieuw project moet de projectontwikkelaar aantonen dat zijn project geen grote impact zal hebben op het milieu en moet hij vermijdings-, mitigatie- en eventueel compensatiemaatregelen (VMC-maatregelen) uitvoeren, alsook maatregelen nemen om de reële impact van het project te monitoren. De impactstudie zal het dus mogelijk maken het niveau van de impact van het project op de vogelpopulaties die in het projectgebied voorkomen, te bepalen. Het is belangrijk eraan te herinneren dat verschillende Engelse, Belgische en Nederlandse offshore windmolenparken zich al bevinden in de migratiecorridor van de soorten die in het gebied van het Duinkerke windmolenpark worden</p>

aangetroffen. Op deze offshore parken, die al enkele jaren operationeel zijn, wordt toezicht gehouden om de werkelijke gevolgen voor de vogelpopulaties te controleren. Tot nu zijn er nog geen grote gevolgen vastgesteld die zouden kunnen leiden tot een significante afname van de aantallen van deze soorten.

Zo heeft het Offshore Renewables Joint Industry Program (ORJIP) een vier jaar durende in situ studie uitgevoerd naar het gedrag van vogels in en rond het 11 km voor de Britse kust gelegen Thanet-windmolenpark, bestaande uit 100 windturbines. De resultaten tonen aan dat de bestudeerde soorten hun gedrag op verschillende ruimtelijke schalen aanpassen, wat leidt tot een vermindering van de rotatiezone van de bladen en een vermindering van het risico op een botsing. In een periode van 20 maanden hebben de camera's die in het Thanet-windpark op zee zijn geïnstalleerd, 6 botsingen waargenomen van de 12.131 vogelwaarnemingen binnen het windpark. De grafische samenvatting van deze studie wordt in het onderstaande diagram weergegeven.

Offshore Renewables Joint Industry Programme

Bird Collision Avoidance Study

The world's most comprehensive seabird collision avoidance study around an offshore wind farm

04

year study

22

months observing seabird behaviour

04

turbines fitted with monitoring equipment

Research funded by 11 offshore wind developers and 4 public bodies

COMBINED CAMERA-RADAR SYSTEM

606,554

videos analysed

- ☉ 558,354 day videos
- ☾ 48,000 night videos

12,131

- ☉ daylight videos showing seabirds at offshore wind farm
- ☾ Only 75 birds seen at offshore wind farm at night

RADAR DETECTION

2 types of radar system used to track individual seabird flight paths around the outskirts of the farm

LASER RANGE FINDERS

230 days of expert visual observers based on turbine platforms tracking bird behaviour

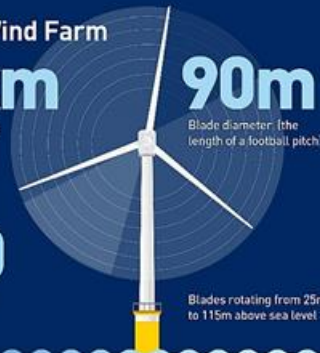
Study Location:
Thanet Wind Farm

11km

off the coast of Kent

100

turbines spread across 35km²

Looking at the behaviour of 5 target seabird species up to distance of 3km beyond the farm

	<p>Andere monitoringsresultaten zijn beschikbaar dankzij de monitoring die het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) gedurende 10 jaar heeft uitgevoerd op de offshore windmolenparken die in België actief zijn. Deze studies tonen aan dat vogels zich anders gedragen ten opzichte van een windmolenpark, afhankelijk van de betreffende soort. Zo zullen sommigen de parken vermijden en anderen zullen de neiging hebben om aangetrokken te worden.</p> <p>Wij nodigen u uit om het antwoord op vraag Q45 te raadplegen, waarin dit onderwerp in detail wordt behandeld.</p>
<p>8. Migratievogels mag men niet verwarren met lokale vogelbewegingen. Vogels gaan inderdaad proberen windmolenparken te vermijden door zoveel mogelijk rond het park te proberen te vliegen. In die optiek zou een minder slecht scenario zijn dat het Franse windmolen park in dezelfde allignatie zou staan want zoals het NU IS gaan de vogels die net rond het Belgische park vliegen recht op de Franse windmolens worden geleid.</p>	<p>Het is de Franse staat die de locatie en grootte van het project heeft vastgelegd.</p> <p>In 2014 heeft de Franse staat, na de eerste twee aanbestedingen, een proces op gang gebracht om geschikte gebieden voor offshore windenergie aan de Franse kust te identificeren om de doelstellingen voor hernieuwbare energie te bereiken. De aanpak, die plaatselijk werd uitgevoerd door de prefect van de regio Hauts-de-France en de maritieme prefect van het Kanaal en de Noordzee, bestond uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het toevertrouwen van technische studies aan het Centre d'études et d'expertise sur les risques, l'environnement, la mobilité et l'aménagement (CEREMA) om het energiepotentieel van elk zeegebied te evalueren teneinde geschikte gebieden aan te duiden, en aan RTE om in deze geschikte gebieden de beschikbare capaciteiten voor aansluiting op het openbare elektriciteitstransmissienet te identificeren; - Begin 2015 lokaal overleg te plegen met alle rechtstreeks betrokken actoren om het gebruik in deze gebieden te kwalificeren en te prioriteren. <p>De conclusie van deze aanpak was dat er een potentieel is voor offshore windenergie voor de kust van Duinkerke.</p> <p>De derde offshore windtender voor de kust van Duinkerke werd gelanceerd in april 2016, in een gebied waar de omstandigheden voor de installatie van offshore windmolens gunstig zijn.</p> <p>De maritieme prefect voor het Kanaal en de Noordzee en de prefect voor de regio Hauts-de-France kregen vervolgens de opdracht om het overleg voort te zetten, ter ondersteuning van de aanbestedingsprocedure. Dit gebeurde in de vorm van voorafgaand overleg met het oog op de verfijning van het aan te besteden gebied met het oog op de installatie van een offshore windmolenpark met een capaciteit tussen 400 en 600 MW.</p>

	<p>Tijdens verschillende thematische bijeenkomsten die in de zomer van 2016 door de overheidsdiensten werden georganiseerd, werden lokale verkozenen, het publiek en de belanghebbenden uitgenodigd om hun mening te geven over een voorgesteld studiegebied van ongeveer 190 km², met als doel de verschillende kwesties en gebruiken die specifiek zijn voor dit gebied met elkaar in overeenstemming te brengen: rekening houden met het milieu (met name via studies van het Franse Bureau voor de biodiversiteit) en de landschappen, het behoud van bestaande gebruiken en economische belangen, met inbegrip van de beroepsvisserij, het verkeer en de veiligheid op zee. Het publiek kon zijn opmerkingen indienen op de website van de regionale directie voor milieu, ontwikkeling en huisvesting van de Hauts-de-France (DREAL). RTE heeft ook een bijdrage geleverd aan dit overleg door de geplande aansluitingsvoorwaarden toe te lichten. De conclusies van deze lokale raadpleging zijn meegenomen in de aanbestedingsprocedure, waarvoor een aanvankelijke oppervlakte van 123 km² werd voorgesteld. Dit evolueerde tijdens de aanbestedingsprocedure en werd in de definitieve versie van het lastenboek teruggebracht tot ongeveer 73 km². Bij de afbakening van dit gebied is rekening gehouden met de volgende elementen en beperkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Belgische zee grens in het oosten; - een veiligheidsafstand van 5 zeemijl van het maritieme verkeersscheidingsstelsel (DST) in de Noordzee naar het noorden; - de toegangsweg tot de haven van Duinkerke in het westen (inclusief een vrije ruimte voor radars en toegang tot de haven); - een afstand van meer dan 9 kilometer van de kust in het zuiden. <p>Het "aligneren" van het offshore windmolenpark van Duinkerke met het gebied dat is geïdentificeerd voor de installatie van toekomstige windmolenparken in België zou betekenen dat het projectgebied verder van de kust wordt verplaatst. De instructies in de technische nota van 11/07/2016 betreffende de maritieme veiligheidsmaatregelen die van toepassing zijn op de planning van een offshore windmolenpark in Frankrijk, leggen echter een veiligheidsafstand van 5 mijl op tussen het verkeersscheidingsstelsel van de Straat van Pas-de-Calais en het gebied van het offshore windmolenpark.</p>
<p>9. Waaronder kiest Frankrijk, die zoveel honderden kilometer</p>	<p>Zie het antwoord op de vraag van Koen hierboven.</p>

10.

<p>kustlijn heeft die in een minder druk migratieknooppunt liggen, toch voor de nauwste zee-engte van de Zuidelijke Noordzee?</p>	
<p>De zuidelijke Noordzee, met name het stuk tussen Frankrijk en Engeland is nergens zo smal, en nergens ligt de vogel/dier migratie dichtheid zo hoog (2 miljoen zeevogels per jaar en schattingen van 85 tot 100den miljoenen zangvogels. Er is bv een Zweedse studie die over 0,2 % collision risk spreken wat de vogels betreft. Wat zeggen de impactstudies ? Hoeveel is het geschatte aantal impacten? En hoe wenst men deze te compenseren?</p>	<p>Zodra EMD op de aanbesteding had gereageerd, hield het rekening met het belang van het projectgebied voor de vogeltrek. De projectontwikkelaar heeft al volgende zaken toegezegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkleining van het projectgebied tot maximaal 50 km²; - Beperking van het aantal windturbines tot maximaal 46; - De windturbines moeten ten minste 1.000 m uit elkaar staan; - Vergroting van de afstand tussen de bodem van de bladen en het wateroppervlak. <p>Sindsdien zijn er milieustudies gestart en de eerste resultaten van de monitoring op zee zullen in het eerste kwartaal van 2021 bekend zijn. Naast deze studies zal de kennis die lokale verenigingen en wetenschappers hebben opgedaan, het mogelijk maken om de effecten en de intensiteit ervan op de migratoire avifauna te analyseren. De modellering van het botsingsrisico zal worden uitgevoerd en geïntegreerd in de milieueffectrapportage van het project, die momenteel wordt opgesteld. De resultaten zullen het mogelijk maken om de betekenis van dit effect in te schatten in relatie tot wat er bekend is over de locatie en de omgeving. De projectontwikkelaars zullen dan vermijdings-, mitigatie- en eventueel compensatiemaatregelen kunnen voorstellen. De toepassing van schrikdraad of de aanpassing van het installatieschema van de windturbines zou dus kunnen worden bestudeerd.</p> <p>Wij nodigen u uit de antwoorden op de vragen Q45 en Q113 te raadplegen, die aanvullende informatie over dit onderwerp bevatten.</p>

Locatie

Gestelde vraag

11.

Vraag	Antwoord
<p>Dat is nu juist het probleem: het openbaar onderzoek heeft geen betrekking op de gekozen inplantingsplaats! Dat werd vooraf zonder overleg door de Franse staat aangeduid,</p>	<p>Het gebied wordt begrensd door de aanwezigheid in het noordwesten van het verkeersscheidingsstelsel van het Nauw van Pas-de-Calais. Overeenkomstig de instructies in de technische nota van 11/07/16 betreffende maritieme veiligheidsmaatregelen van toepassing op de planning van een offshore windmolenpark (online beschikbaar: https://www.legifrance.gouv.fr/download/file/pdf/cir_41204/CIRC), is een</p>

12.	'toevallig' tot net tegen de Belgische grens...	<p>veiligheidsafstand van 5 nautische mijl aangehouden tussen het verkeersscheidingsstelsel en het gebied van het offshore windmolenpark. Er is ook een veiligheidsafstand van 2 mijl behouden tussen de scheepvaartroute Bancs des Flandres en het gebied van het offshore windpark. Deze veiligheidsafstanden brachten het gebied noodzakelijkerwijs dicht bij de Franse kust. In een presentatie, die beschikbaar is op het youtubekanaal van het debat - https://youtu.be/MIGKzQsozbs), wordt nader ingegaan op de belangrijkste stappen die hebben geleid tot de vaststelling van de locatie van het offshore windmolenproject voor de kust van Duinkerke. Andere documenten zijn beschikbaar op de website over het publieke debat op het volgende adres tabblad "choosing the right area": https://dunkerque-eolien.debatpublic.fr/ressources/bibliotheque-du-debat . Het toepassingsgebied van dit publieke debat, heeft geen betrekking op de locatie van het project: het offshore windenergieproject van Duinkerke is van start gegaan voordat de ESSOC-wet van kracht werd. Het wetgevend kader voor publieke debatten was toen niet hetzelfde als nu. De wet bepaalde dat het publieke debat en de vergunningsprocedure, die de voltooiing van effectbeoordelingen en het openbaar onderzoek omvat, werden ingeleid door de ontwikkelaar van windenergie, zijnde. nadat deze bekend was, zijnde na de aanbesteding.</p>
13.	<p>Drie woordvoerders, de CEO van de haven van Oostende, de burgemeester van De Panne, en SAR Koksijde vragen het park verder in zee te plaatsen maar de locatie op zich ligt vast en een wijziging blijft onbespreekbaar. Heeft een debat dan nog zin als men halsstarrig aan deze locatie blijft vasthangen? Zou een gezamenlijk park zoals voorgesteld door de burgemeester van De Panne niet getuigen van wederzijds respect over de grenzen heen?</p>	
14.	<p>Een grensoverschrijdend project dieper in zee kan enkel maar voordelen hebben voor iedereen.</p>	
14.	<p>Het grote verschil tussen de windparken in België en Frankrijk is inderdaad de afstand tot de kust. De Franse staat houdt er aan om alle parken binnen de 12 mijlszone te plaatsen om 100% soeverein te blijven. Nadeel is natuurlijk dat hierdoor enorme vertraging is opgelopen met de vergunningsprocedures (beroep visserij, etc.). Wegen</p>	

15.

deze nadelen wel op tegen de voordelen?	
Dank u voor uw duidelijke presentatie. Op basis van welke gegevens hebt u beslist om de landschapsbeperking op 9 km te houden en niet meer? In welk document vinden we de gedetailleerde motivering hiervoor terug?	

Scheepvaart

Gestelde vraag

16.

Vraag	Antwoord
Werd er rekening gehouden met de vaarroutes naar onze Vlaamse Havens?	Het offshore windpark van Duinkerke is zo gelegen dat alle activiteiten op zee naast elkaar kunnen blijven bestaan. De schepen zullen de Vlaamse havens nog altijd kunnen bereiken via de Franse territoriale wateren, ook als het windmolenpark er staat. Ook de plezier- en vissersboten zullen toegang hebben tot het park en er onder bepaalde voorwaarden door kunnen varen. Anderzijds zullen commerciële vaartuigen er om veiligheidsredenen niet door mogen varen. Er zal een veiligheidszone rond de windparken worden afgebakend.

17.

Waarom hebben Frankrijk en het consortium nooit geantwoord op de vele brieven namens de haven van Oostende, inclusief de juridische adviezen, over de schending van het recht van onschuldige doorvaart door de territoriale zee? Het recht de scheepvaart te reglementeren geeft geen recht om de vaarroutes te blokkeren. Dit is u gemeld op 9 september 2020.	Er hebben ontmoetingen plaatsgevonden met de Belgische zijde met betrekking tot dit onderwerp van het recht van onschuldige doorvaart (onder meer naar aanleiding van de openbare zitting van 27 oktober 2020 over maritieme veiligheidskwesties). België is van mening dat de ligging van het offshore windpark van Duinkerke en de weigering van de Franse staat om veerboten door dit park te laten varen in strijd is met het beginsel van het recht van onschuldige doorvaart dat is vastgelegd in het Verdrag van Montego Bay. Artikel 17 van dat internationale verdrag inzake het recht van de zee bepaalt immers dat "schepen van alle staten het recht van onschuldige doorvaart door de territoriale zee genieten". Artikel 24 stelt bovendien dat "de kuststaat de onschuldige doorvaart van vreemde schepen door de territoriale zee niet mag belemmeren, behalve overeenkomstig dit verdrag". Echter, artikel 19 voorziet in bepaalde gevallen dat de kuststaat "wetten en voorschriften kan aannemen
--	---

<p>Frankrijk en het consortium negeren dit.</p>	<p>betreffende de onschuldige doorvaart door de territoriale zee ten aanzien van [...] de veiligheid van de scheepvaart en de regeling van het verkeer op zee; de bescherming van hulpmiddelen bij en voorzieningen voor de navigatie en van andere voorzieningen of installaties".</p> <p>Frankrijk kiest ervoor de doorvaart van commerciële schepen door zijn offshore windparken te verbieden en een veiligheidsgebied rond deze parken aan te leggen om elk risico van aanvaring tussen een windturbine en een schip te voorkomen. Deze maatregelen, zoals bedoeld in artikel 19 van het verdrag van Montego Bay, hebben als doel om de veiligheid van de scheepvaart en de bescherming van de installaties in de territoriale zee te garanderen. Het offshore windpark van Duinkerke is bovendien zodanig gelegen dat commerciële schepen het kunnen omzeilen in de Franse territoriale wateren om onder meer het Verenigd Koninkrijk te bereiken. De maatregelen die de Franse staat treft, zijn derhalve niet strijdig met de internationale regels.</p> <p>Tot slot dient men op te merken dat dit verbod niet van toepassing is op plezier- en de vissersboten, die onder bepaalde voorwaarden door de parken zullen mogen varen.</p>
<p>18. Botsing en olieramp! Wie is aansprakelijk?</p>	<p>Het offshore windpark van Duinkerke is zo gelegen dat de veiligheid op zee optimaal is. Als het project er effectief komt, dan zal het windpark zich namelijk op 5 zeemijl van een maritiem verkeersscheidingsstelsel (TSS - Traffic Separation Scheme) bevinden, dat continu wordt gecontroleerd en bewaakt.</p>
<p>19. Wat zal er gebeuren met de mensen die leven van de visvangst en het toerisme?</p>	<p>Daarnaast vormen de zandbanken (Vlaamse banken op 2 zeemijl daarvandaan) een natuurlijke bescherming tegen dergelijke risico's.</p> <p>Ten slotte worden schepen, dankzij de technologische vooruitgang, voortdurend gevolgd door de radars van de haven van Duinkerke en het Centre Régional Opérationnel de Surveillance et de Sauvetage maritimes (CROSS) van Gris-Nez. In het geval dat een of meer boten in dit gebied in moeilijkheden zouden komen, wordt dit onmiddellijk gemeld en zijn de hulpdiensten van de Franse staat snel ter plaatse, nog vóór de boot/boten de zone van het windpark bereiken.</p> <p>Als de ingezette middelen niet volstaan en er inderdaad een 'olielek' zou ontstaan, dan moet de vervuiler zijn verantwoordelijkheid nemen en de aangerichte schade vergoeden.</p>

Veiligheid

Gestelde vraag

20.

Vraag	Antwoord
Wordt er reeds nagedacht over draadloze communicatie in en rond het windmolen park? Toepassingen vessel to vessel, vessel to shore. Wordt er ook gedacht aan tower connectiviteit, teneinde de kosten tot een minimum te beperken in vergelijking met bijv. VSAT?	<p>De connectiviteit en de communicatie in en rond het offshore windpark van Duinkerke, als het er komt, zou worden verzekerd door verschillende technologieën: 3G / 4G / LTE, wifi in de windturbines, VHF-systeem, IP-telefoniesysteem in de windturbines, glasvezel tussen het offshore park en het vasteland. Die verschillende technologieën kunnen worden gebruikt voor de exploitatiebehoeften van het park en zouden, afhankelijk van die behoeften, een aanvulling kunnen zijn op de huidige communicatiemiddelen, zoals de VHF-netwerken voor communicatie tussen de schepen op het water, tussen de schepen en de windturbines en tussen de schepen en het vasteland.</p> <p>Er wordt geen VSAT-technologie in overweging genomen, omdat de hierboven genoemde communicatiemiddelen vanwege de afstand van het park tot de kust (tussen 10 km en 17 km) evengoed operationeel zijn en minder duur zijn dan deze technologie.</p>
21. Investerings in windmolenparken en hernieuwbare energie is the way forward. Maar in Duinkerke staat ook één van de grootste kerncentrales. Als daar ooit een ramp gebeurt, zijn de gevolgen niet te overzien. Wordt er bij dat windmolenpark dermate veel energie en capaciteit voorzien, nu en in de toekomst, zodat de activiteit van de kerncentrale drastisch kan verminderd worden of de kerncentrale zelfs op non-actief kan worden gezet?	<p>Frankrijk heeft een energieprogramma opgestart om de klimaatverandering te bestrijden en zijn energieproductie te diversifiëren, door meer hernieuwbare energiebronnen op te nemen in de nationale elektriciteitsmix.</p> <p>De Franse energietransitiewet van augustus 2015, die in november 2019 werd aangevuld met de energie- en klimaatwet, stelt daarmee ambitieuze nationale doelstellingen voor 2030 voorop, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 33% van het bruto-eindverbruik van energie moet bestaan uit hernieuwbare energiebronnen; - 40% van de elektriciteit wordt geproduceerd door hernieuwbare energiebronnen. <p>Deze wetten nemen ook symbolisch "de ecologische en klimatologische urgentie" op in de Franse energiewetgeving, samen met andere doelstellingen, waaronder de vermindering tot 50% van het aandeel van kernenergie in de Franse elektriciteitsproductie tegen 2035, de koolstofneutraliteit van Frankrijk tegen 2050, meer bepaald door de sluiting van de vier laatste koolcentrales tegen 2022 en verschillende maatregelen die de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen ondersteunen, waaronder windenergie op zee. Die beleidskeuzes op het vlak van energie worden door de Franse staat in een meerjarig energieprogramma (PPE - Programmation Pluriannuelle de l'Énergie) vastgelegd (1), dat de aard en de evolutie van de Franse energie- en elektriciteitsmix bepaalt.</p>

		<p>Het offshore windparkproject van Duinkerke maakt deel uit van dat programma en moet, als het tot stand komt, bijdragen tot de realisatie van bovengenoemde doelstellingen.</p> <p>Het is niet specifiek bedoeld om de stillegging van de kerncentrale van Gravelines, tijdelijk of permanent, gedeeltelijk of geheel, te compenseren.</p> <p>De precieze beleidskeuzes om het aandeel van kernenergie voor de productie van elektriciteit te beperken tot 50 procent tegen 2035, worden gemaakt door de Franse regering, in overleg met de betrokken partijen.</p> <p>De opdracht van RTE, de Franse beheerder van het elektriciteitstransmissienet, bestaat erin om op eender welk moment de zekerheid van de bevoorrading en het evenwicht tussen vraag en aanbod te garanderen.</p> <p>RTE moet dus regelmatig een tijdelijke productiestilstand van een of zelfs meerdere kernreactoren kunnen opvangen, vooral tijdens de onderhoudsfasen. Als dat gebeurt, worden de verbruikslocaties vanuit andere productiesites via het elektriciteitsnet bevoorrad, hetgeen voor solidariteit tussen de territoria zorgt.</p>
22.	Er worden overall veiligheidszones aangebracht. Echter aan de Belgische grens is er geen veiligheidszone. Hieruit volgt dat een deel van de Belgische wateren zullen gebruikt worden als veiligheidszone?	<p>Zoals aangegeven door de maritieme prefectuur van het Kanaal en de Noordzee tijdens de openbare zitting van 27 oktober betreffende de maritieme veiligheid en scheepvaartveiligheid, is het niet de bedoeling dat het veiligheidsgebied rond het park zich uitstrekt tot in de Belgische wateren. Dat gebied, waarvan de perimeter later zal worden bepaald, zou volledig in de Franse wateren liggen, als het project wordt uitgevoerd.</p>
23.	Komt die 2 mijl veiligheidszone ook op Belgisch grondgebied ?	
24.	Graag hadden we resultaten van de vermelde radarstudie verkregen.	<p>De projectontwikkelaar van de offshore windturbines van Duinkerke is bereid om de voorlopige effectenbeoordeling van de radars, die werd uitgevoerd naar aanleiding van de openbare aanbesteding, voor te leggen aan het Beheer- en Exploitatieteam Schelderadarketen, zodra de gezondheidssituatie opklaart. Die effectenbeoordeling zal overigens worden geactualiseerd als onderdeel van de milieueffectenbeoordeling van het project dat momenteel in ontwikkeling is. Deze bijeenkomst zou ook een gelegenheid kunnen zijn om de gegevens die in 2018 zijn verzameld bij te werken om de inleidende studie uit te voeren.</p>

25.	De internationale regels schrijven toch voor dat obstakels in deze zone maximum 126 hoog mogen zijn, hoe rijmt u dat met windmolens van 300 m hoog?	<p>De luchtvaartregelgeving, waarvan de basis is gelegd door de internationale burgerluchtvaartorganisatie ICAO, wordt op Europees niveau vertaald door EASA (Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart), om vervolgens door elk land te worden omgezet in een nationale regelgeving. Er worden geen regels opgelegd voor de hoogte van de windturbines of om het even welke andere constructie. De luchtvaartregeling schrijft daarentegen wel de afstanden voor tussen hindernissen en de vliegroutes, zodat de toestellen veilig kunnen vliegen. We hebben het over de zogenaamde hindernisvrije hoogte, zonder hier in te gaan op de temperatuurcorrectie, die welbekend is bij specialisten en die verwerkt wordt in de berekeningen om die hindernisvrije hoogte eventueel te vergroten en zo de vliegroutes perfect te beveiligen.</p> <p>De gebieden en de procedures van de omliggende vliegvelden waren al gedefinieerd vóór de komst van de windturbines. Windturbines bestonden met andere woorden nog niet en behoorden daarom niet tot de destijds geïdentificeerde hindernissen waarmee rekening werd gehouden bij de definitie van de luchtzones en procedures, waarvan de vaak genoemde Minimum Vectoring Altitudes (MVA) een onderdeel zijn.</p> <p>Het is niet verboden om nieuwe hindernissen op te trekken die hoger zijn dan de hoogten waar tot hertoe rekening mee werd gehouden. Wat er dan gebeurt, is dat in het betrokken gebied (mogelijk zouden slechts een klein aantal luchtzones getroffen worden, waaronder Koksijde) de nodige delen van de luchtprocedures (inclusief de MVA) worden aangepast zodat de reglementaire hindernisvrije hoogte rigoureus gehandhaafd blijft in de gehele luchtruimte.</p> <p>EMD heeft een studiebureau aangesteld om deze vraag in zijn globaliteit te bestuderen. Deze studie moet de minst impactvolle oplossingen aan het licht te brengen, zodat het offshore windpark van Duinkerke en de aangrenzende vliegvelden naast elkaar kunnen bestaan, met de garantie dat hetzelfde niveau van veiligheid behouden blijft.</p>
26.	Hoe denkt u rekening te houden met de wettelijke minimale afstand tot de Belgische grens, die 500 m bedraagt volgens het VN-Zeerechtverdrag, of zelfs 2	De maritieme prefectuur van het Kanaal en de Noordzee heeft tijdens de openbare zitting van 27 oktober gewijd aan de maritieme veiligheid en scheepvaartveiligheid, verklaard dat het veiligheidsgebied rond het offshore windpark van Duinkerke zal worden vastgelegd in het kader van de werkgroep "Maritieme veiligheid" van het Instance de Concertation et de Suivi (ICS) van het project, die zal worden opgericht na het publiek debat en waarop de Belgische belanghebbenden zullen worden

zeemijl volgens de Franse wetgeving?	uitgenodigd. De breedte van dit gebied langs de Frans-Belgische grens, in Franse wateren, zal dan worden besproken.
	<p>Aanvullingen van de maritieme prefectuur van het Kanaal en de Noordzee:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Betreffende de schending van het recht op onschuldige doorvaart <p>België is van mening dat de ligging van het offshore windpark van Duinkerke en de weigering van de Franse staat om veerboten door dit park te laten varen in strijd is met het beginsel van het recht van onschuldige doorvaart dat is vastgelegd in het Verdrag van Montego Bay.</p> <p>Artikel 17 van dat internationale verdrag inzake het recht van de zee bepaalt immers dat "schepen van alle staten het recht van onschuldige doorvaart door de territoriale zee genieten". Artikel 24 stelt bovendien dat "de kuststaat de onschuldige doorvaart van vreemde schepen door de territoriale zee niet mag belemmeren, behalve overeenkomstig dit verdrag". Echter, artikel 19 voorziet in bepaalde gevallen dat de kuststaat "wetten en voorschriften kan aannemen betreffende de onschuldige doorvaart door de territoriale zee ten aanzien van [...] de veiligheid van de scheepvaart en de regeling van het verkeer op zee; de bescherming van hulpmiddelen bij en voorzieningen voor de navigatie en van andere voorzieningen of installaties".</p> <p>Frankrijk kiest ervoor de doorvaart van commerciële schepen door zijn offshore windparken te verbieden en een veiligheidsgebied rond deze parken te aan te leggen om elk risico van aanvaring tussen een windturbine en een schip te voorkomen. Deze maatregelen, zoals bedoeld in artikel 19 van het verdrag van Montego Bay, hebben als doel om de veiligheid van de scheepvaart en de bescherming van de installaties in de territoriale zee te garanderen. Het offshore windpark van Duinkerke is bovendien zodanig gelegen dat commerciële schepen het kunnen omzeilen in de Franse territoriale wateren om onder meer het Verenigd Koninkrijk te bereiken. De maatregelen die de Franse staat treft, zijn derhalve niet strijdig met de internationale regels.</p> <p>Tot slot dient men op te merken dat dit verbod niet van toepassing is op plezier- en de vissersboten, die onder bepaalde voorwaarden door de parken zullen mogen varen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Betreffende de soevereiniteit van België over zijn territoriale wateren

	<p>België is van mening dat de veiligheidsmaatregelen van de Franse staat afbreuk doen aan zijn soevereiniteit over zijn territoriale wateren.</p> <p>De Franse staat is van plan om veiligheidsgebieden rond zijn offshore windparken af te bakenen om de veiligheid van de scheepvaart te garanderen en de installaties in zee te beschermen. De Franse wetgeving adviseert dat deze gebieden 2 zeemijl breed zijn voor commerciële schepen. Er dient echter rekening te worden gehouden met de aanbevelingen van de Grande Commission Nautique (GCN), een orgaan dat bestaat uit ervaren zeevaarders. Dat zal later bijeenkomen om aan de Franse staat maatregelen voor te stellen die zijn aangepast aan de lokale context van de Noordzee. De maatregelen en de veiligheidsafstanden die door het GCN worden voorgesteld, zullen enkel van toepassing zijn in de Franse wateren, wat ze ook inhouden. Frankrijk is immers niet van plan om maatregelen te nemen in de territoriale wateren van de Belgische staat. Daarnaast zal in de komende maanden een werkgroep (WG) worden opgericht die zich bezighoudt met de maritieme veiligheid in het offshore windpark bij Duinkerke. België is een welkome partij in deze WG, aangezien ze ervaring heeft met de offshore windparken langs de Nederlandse grens.</p>
--	---

Visserij

Gestelde vraag

27.

Vraag	Antwoord
Zullen we als sportvisser daar kunnen vissen? Zou een opportuniteit kunnen zijn om via lijnvisserij op een verantwoorde wijze de bestanden kunnen volgen om het effect te zien?	<p>Het antwoord van de projectontwikkelaars Eoliennes en Mer de Dunkerque (EMD) en RTE :</p> <p>In het maritieme deel van het project is de visserij de belangrijkste bestaande beroepsactiviteit. Daarom hebben de projectleiders EMD en RTE sinds het begin van het project samengewerkt met beroepsvissers en hun plaatselijke en regionale vertegenwoordigers om hun werkmethoden en gewoonten te leren kennen en de problemen in verband met hun activiteiten vast te stellen, met als doel de beperkingen van het project voor hen te beperken.</p>
28. Ze hadden aangegeven dat de visserij toegestaan was maar slaat dit op doorvaart of effectief vissen?	<p>Deze uitwisselingen vinden plaats in het kader van een speciaal daartoe opgericht overleg- en uitwisselingsorgaan, waaraan ook overheidsdiensten en plaatselijke overheden deelnemen en dat als hoofddoel heeft te zorgen voor een beredeneerde ontwikkeling van het project en een permanente dialoog tussen de beroepsvissers en de projectontwikkelaars te garanderen.</p>
29. Welke visserijmethodes zullen toegelaten worden?	<p>De eerste uitwisselingen hebben de projectontwikkelaars in staat gesteld hun inzicht in de toestand van de visbestanden en de visserijactiviteit in het</p>

projectgebied te verfijnen en aldus de studies en analyses te verrijken die worden uitgevoerd om het effect van het project op de visbestanden en de visserijactiviteit te beoordelen, zowel voor de bouwfase als voor de exploitatiefase.

Specifieke uitwisselingen om het samengaan van gebruiksvormen en activiteiten mogelijk te maken

Een van de belangrijke kwesties in verband met de visserij betreft het samengaan van de activiteiten die nodig zijn voor de ontwikkeling, de bouw en de exploitatie van het project met die van de beroepvisserij.

Tijdens de ontwikkelingsfase wordt ernaar gestreefd de nautische middelen die door de projecteigenaars worden ingezet voor diverse campagnes en studies op zee (milieu, geofysica, archeologie, meteoceanica, enz.) zoveel mogelijk te laten samengaan met de vissersvaartuigen die in het gebied actief zijn. Daartoe worden voor alle interventies op het water voorbereidende uitwisselingen met de beroepsgroep georganiseerd en wordt er tijdens zeezeizen gericht gecommuniceerd om de beste omstandigheden te bepalen.

Indien tijdens deze fase een gebied om redenen van maritieme veiligheid tijdelijk voor de visserij zou worden gesloten, zou de situatie aan een speciaal onderzoek worden onderworpen. Bovendien zetten de projectontwikkelaars, waar mogelijk, lokale vissersvaartuigen in als nautische steun om hun studies op zee uit te voeren. Tijdens de bouwfase zal het gebied van de offshore-bouwplaats om redenen van maritieme veiligheid waarschijnlijk gesloten zijn voor andere gebruiksdoeleinden en dus voor visserijactiviteiten. Zo nodig zullen de exploitatieverliezen die door deze sluiting van vangstgebieden worden veroorzaakt, voor de hele sector worden gecompenseerd, in overleg met de beroepvisserijsector en op basis van een evaluatie door een onafhankelijk adviesbureau dat gespecialiseerd is in visserijeconomie (de RICEP).

De evaluatiemethode en de in het kader van deze sociaal-economische evaluatie verkregen resultaten zullen worden besproken en gevalideerd met alle betrokken beroepsvissers en hun vertegenwoordigende structuren en de overheidsdiensten. Tijdens de exploitatiefase zullen de praktijken (scheepvaart, visserij, enz.) die in of nabij het windmolenpark en de aansluiting ervan kunnen worden toegestaan, het voorwerp uitmaken van werkzaamheden tussen de eigenaars van het project, de overheidsdiensten en vertegenwoordigers van de gebruikers van de zee, waaronder de beroepsvissers.

Daartoe zal na het openbaar debat een speciale werkgroep onder leiding van de overheidsdiensten en met name de maritieme prefect worden opgericht in het kader van het overleg- en controleorgaan (ICS) dat speciaal door de overheid is opgericht voor de ontwikkeling van en het toezicht op het project. Het doel van deze werkgroep is overleg te plegen met en de deskundigheid bijeen te brengen van alle belanghebbenden uit de maritieme sector in het gebied, waaronder met name vertegenwoordigers van de beroepsvisserij en Belgische belanghebbenden. De conclusies van deze werkgroep zullen worden voorgelegd aan de "Commission Grande Nautique", die een besluit zal nemen over de bepalingen betreffende de zeevaart in verband met het project voor een offshore-windmolenpark. De visserijpraktijken en aanverwante methoden die uiteindelijk zullen worden toegestaan in de nabijheid van en/of binnen het windmolenpark en de operationele verbinding, alsmede de uitsluitingszones, zullen in een later stadium worden vastgesteld door de maritieme prefect voor het Kanaal en de Noordzee. Op basis van de feedback van de ontwikkeling van andere offshore windmolenparkprojecten in Frankrijk die in een verder gevorderd stadium zijn dan dat van Duinkerke, en overeenkomstig de technische nota van 28 juli 2017 van het directoraat Maritieme Zaken "tot vaststelling van de beginselen ter waarborging van de organisatie van het gebruik op zee en de veiligheid daarvan in en rond een offshore windmolenpark", is de vaststelling dat de scheepvaart voor derden nog steeds mogelijk is voor deze andere windmolenparken in de operationele fase, met inachtneming van een aantal door de maritieme prefect vastgestelde regels (bijvoorbeeld een vaarverbod binnen een straal van 50 m rond de windturbines en 200 m rond het offshore elektrische substation, aanbevolen voor de eerste Franse offshore windmolenparken die in bedrijf worden gesteld). Uit deze feedback blijkt de bereidheid van alle belanghebbenden en besluitvormers om het bestaande maritieme gebruik zoveel mogelijk te integreren in de operationele windparken, en tegelijk de veiligheid van de gebruikers te garanderen. Wat de sportvisserij betreft, verzoeken wij u het antwoord op vraag 5 te raadplegen, waarin dit onderwerp uitvoerig wordt behandeld.

Een specifieke milieueffectrapportage en sociaal-economische studie

Overeenkomstig de bepalingen van de milieuwet voeren de projecteigenaars een effectbeoordeling van het project uit, met inbegrip van een studie van de visbestanden, een beoordeling van de effecten van het project op deze bestanden en een sociaal-economische studie van de visserijactiviteiten, met inbegrip van de stroomopwaartse en stroomafwaartse sector.

Deze studies, die worden uitgevoerd door bedrijven met deskundigheid op deze gebieden, worden momenteel uitgevoerd en het is nog te vroeg om de eindresultaten te kennen. Niettemin kan worden gewezen op de feedback van reeds gebouwde offshore-windmolenparken die reeds verscheidene jaren in bedrijf zijn, hoofdzakelijk in het Verenigd Koninkrijk en Noord-Europa, en op de feedback van RTE over de onderzeese elektriciteitsverbinding tussen Frankrijk en Engeland, bekend als de IFA, die reeds meer dan 30 jaar in bedrijf is.

Wat dit laatste betreft, zouden de verwachte effecten van het project op de vissen hoofdzakelijk verband houden met de bouwfase, waarvan de effecten, die verband houden met het door de werkzaamheden veroorzaakte lawaai en de effecten op de zeebodem, een plaatselijk en tijdelijk effect kunnen hebben op vissen, weekdieren, schelpdieren en schaaldieren. Uit de feedback blijkt dat soorten tijdens deze fase van de werkzaamheden plaatselijk vluchten, maar vervolgens bij het begin van de exploitatiefase terugkeren om het projectgebied te koloniseren. Deze effecten worden in een vroeg stadium van de bouwfase in aanmerking genomen; in het licht van de resultaten van de studies, die in de loop van 2021 bekend zullen zijn, kunnen zo nodig maatregelen worden genomen om de verwachte effecten te vermijden, te beperken of te compenseren.

Bovendien zullen de projecteigenaars, om de effecten van het project op de natuurlijke omgeving nauwkeurig te kunnen beoordelen en verifiëren, gedurende de bouw- en exploitatieperiode van het project een monitoringprogramma voor vissoorten uitvoeren. Deze controle zou kunnen worden uitgevoerd met de nautische middelen en uitrusting van de plaatselijke vissers, d.w.z. schakelnetten en trawlnetten.